Sabahudin HADŽIALIĆ

POBJEĆI NEGDJE

drama

Lica:
Hasan (i Mića)
Avdija (i Mario)
Mili (i Zlaja)
Marko (i Rusmir)
Milenko (i Dževad)
Marija (Vila Raviojla i Danica)
Merjema (Vila Ljubljena i Vildana)
Policajac Sejo

I. ČIN

Na sceni se nalaze tri stolice i radni stol s ladicama na sredini prostora (dvije su stolice oko stola dok je jedna na drugom kraju scene). Prvi ulazi odrastao muškarac (Avdija) i sjeda na jednu od njih dok polako otvara novine koje su već bile na stolu i lista. Odmah iza njega, šepajući, ulazi mladić (Hasan) koji, povlačeći nogu za sobom, polako i s teškoćama sjeda na drugu stolicu. I konačno, i treći muškarac, čije godine su neodređene, to isto čini ali veselo i razdragano ulazeći (Marko), gledajući oko sebe i kada ugleda praznu stolicu i on sjeda. Prostor u kojem se nalaze je, naizgled, prostor ureda, ali, čudno u svemu tome je da je pod ispunjen različitim papirima razbacanim na sve strane na koje se niko ne osvrće. (U backgroundu ide pjesma Džonija Štulića - Balkan).

MARKO: Danas je zaista toplo, zar ne?
Stanka.
MARKO: Danas je zaista toplo, zar ne?!
Stanka.
MARKO: E, da sam imao 300 maraka, mogao sam se prijaviti na onaj tender! (*ispod oka gleda ostale*)
HASAN i AVDIJA: Tender! (*okrenuvši se prema Marku iznenađeno*).
MARKO: Šta je, šupci, ni kolegu iz susjednog ureda više ne poznajete? Samo vam se pare uvrtile u glavu! (*polako ustade krenuvši prema Hasanu s papirom u ruci*)
HASAN: De, Marko, ne gnjavi, znaš i sam da je kod nas obojice najvažnije - u se na se i poda se - kako reče moj rahmetli dedo. Nego, daj mi taj papir da vidim o čemu se radi.
Avdija se smješka i čačka nos.
HASAN (*zabezeknuto*): Kakav je to tender na kojem se licitira ljudskim životima! (*baci papir dok se Marko hladno smješka*)
AVDIJA: Ako je to u pitanju, onda...
MARKO: Bijah onomad kod Hamdije u Vladi. To je onaj što raspisuje tendere i ponadah se da će Hasan i Avdija, a to ste vas dvojica, zar ne? (*upire prstom u njih*)... Da ćete pomoći prijatelju, jer obojica radite tamo.

Hasan se ustane i šeka po prostoru scene.
AVDIJA: E, i ti ga pretjera, zar i sam ne vidiš kakvo je danas vrijeme. Onaj, visoki, kako mu ono bješe ime? No, nema veze... Kažem onaj visoki donese odluku da se preispitaju svi dužnosnici državnih službi i ne možemo ostati od OHR-ovaca, OSCE-ovaca, EUPM-ovaca, i ostalih ovaca iz međunarodne zajednice, jer non- stop provjeravaju nas, male ribe.
MARKO: Došla maca na vratanca i kod vas. Neka, neka i onako vas se nakotilo i previše. Po glavi stanovnika više državnih službenika nego u bilo kojoj drugoj zemlji u Evropi.
HASAN (*okrenuvši se Marku*): Dobro, ostavimo to sada, nego šta si htio od nas. Da tvoju ponudu namjestimo kao najpovoljniju?
MARKO: Naravno, a šta drugo?
Ugasi se svjetlo.
SVA TROJICA: Šta bi? Ko ugasi svjetlo?
Svjetlo se malo pojača i na sceni se nađoše još dvije ženske osobe, obučene u bijele providne odore koje su isticale njihove obline.
VILA LJUBLJENA: Vilo Ravijojlo, gdje se to nađosmo?
VILA RAVIJOJLA: Tamo gdje i bog reče laku noć, draga moja Vilo Ljubljena?
VILA LJUBLJENA: A gdje je to?
VILA RAVIJOJLA: Hajde, Vilo Ljubljena, ne pravi se bedasta. Pa, naravno, u Bosni i Hercegovini.
Njih trojica, sleđeni i prestravljeni, bez riječi promatraju tu scenu.
HASAN: Oprostite, ali šta vi radite ovdje?

VILA LJUBLJENA: Šuti, macane, nego, znamo gdje smo ali u šta smo upali u ovom bezdanu?
Avdija i Marko sjedoše na pod obeshrabreni.
HASAN: Ovo su moji prijatelji Avdija i Marko. A vi, vi se nalazite u uredu Stručnog saradnika za ekonomska pitanja, gospodina Avdije Mehića. A Marko Tankosić je iz ureda preko puta. Znate, on je zadužen za privredne odnose, ovdje u Vladi Srednjobosanskog kantona. Moje ime je Hasan Memić.
VILA RAVIJOJLA (*kolegici*): Šta misliš? Da li da ih sada spržimo ili da ostavimo Njemu kada dođe? (*pokazujući prema plafonu prstom*.)
Sva trojica ih prestravljeno pogledaše.
Vila Ljubljena: Neka, neka, ima vremena. Kad' smo već tu da čujemo šta imaju reći u svoju obranu?
AVDIJA: Dobro, a šta vas dvije želite od nas?
VILE (*uglas*): Šta želimo? (*prasnuše u smijeh*)
VILA RAVIJOJLA: Kada Mili dođe saznat ćete više. Mi samo pripremamo teren za njegov dolazak. Igrom slučaja, kocka je pala na vas trojicu.
Zatitra svjetlo na sceni i uleti Mili. Obje vile padoše na zemlju ničice ni ne gledavši u Milog dok ga ona trojica zbunjeno pogledaše i ne pomjeriše se.
MILI (*mladić u kasnim dvadesetim*): Momci! Šta ima momci? Ne dajte se zbuniti! Nastavite samo! Ja sam ovdje da vidim kako ove dvije obavljaju svoj posao. Izgleda da još nisu došle do suštine njihovog boravka ovdje, zar ne?
HASAN: E, sad je dosta! Ko ste vas troje uopće? Imam osjećaj kao da sam na snimanju nekog znanstveno-fantastičnog filma ili unutar priče o *Wollandu* i mačku iz *Majstora i Margarite*. Dajte, ostavite nas već na miru i pustite nas da radimo naš posao.

MILI: Vaš posao!? Hajde probajte otvoriti ladice na stolu!
AVDIJA (*šepajući*): Idem ja. (*Pokušava i ne uspijeva otvoriti ladice*.). Ne može. (*Pogleda Marka i Hasana*).
MILI: A sad pokušajte izaći iz ovog prostora.
Sva trojica krenuše k vratima i ne mogaše ih otvoriti. Stajali su šuke zgledajući se.
MILI: Dobro, da li vi uopće znate gdje se nalazite i s kim razgovarate. Ne znate jer vi više niste na onom mjestu na kojem ste bili do prije petnaestak minuta. Prostor i vrijeme su se promijenili, dragi prijatelji. Vi uopće niste više ni na istom planetu. Vi ste... Vi ste *u ništavilu*... dragi moji... (*zapalivši cigaretu sjeda na prvu slobodnu stolicu*).

VILE: Dobro šefe, hajde sada da im kažemo i svoja prava imena.
MILI: Hajde, de. Ove dvije dame u mom društvu su moje suputnice na ovom putu prosvijetljena nedoraslih masa. Jednoj je ime Mejrema, a druga se zove Marija. Moje ime je ...Pogađate, zar, ne?... E, varate se... ja sam samo sluga pokorni jer ON nema vremena za ovakve stvari. Ima pametnija posla. Ja sam Bezimeni. Zovu me Mili. Valjda zbog toga što sam milozvučnog glasa (*okreće se oko sebe*) i stasa.
MARKO (*još uvijek zbunjen*): Sve je to lijepo i krasno a zbog čega ste ovdje došli i baš nas odabrali?
MILI: Zbog poremećaja u svemiru. Sve je i krenulo negdje osamdesetih godina po vašem kalendaru, a prošlog stoljeća. Od kada je umro lider vaš, poremetili su se tokovi ne samo kod vas već svugdje na ovom prostoru a mi odlučili da čekamo i vidimo što će biti. I načekali se dobro. Ništa ne uradiste do samo odlučiste da vas buduće generacije upamte po zlu a ne po dobru. No, da vas ne davim s nečim čega ste i sami bili učesnici, mi smo tu... da... (*okreće se prema Mariji*)... Marija, deder, objasni im, molim te.
MARIJA: Da, mi smo tu da vam pojasnimo neke sitnice o nečemu što vi religijom zovete, a mi (*pokaza prema gore, pa dolje, pa desno, pa lijevo*) svakodnevnim bitisanjem na *onoj strani* to i živimo. Jer kod vas se i nije desilo ništa drugo do zloupotreba te svete riječi.
AVDIJA (*iznenađeno*): A što nas? Zar nije bilo bolje nekoga od glavešina, oni su krivi za sve?
HASAN (*Avdiji*): Šuti, još bi da te i neko čuje!
AVDIJA: Ko me može čuti? Zar i ne vidiš da mi nismo mi. I da nismo tu gdje mislimo da jesmo.
HASAN (*pokunjeno*): U pravu si.
MEJREMA: Pusti mene, Marija, da ja odgovorim. Zbog čega da biramo njih kada je bolje izabrati vas, male ljude, i pokušati vama objasniti nešto što bi njima bilo teško i shvatiti. I onda polako krenuti dalje. No, da li ste vas trojica religiozni?
MARKO: Ja jesam. Idem u crkvu nedjeljom i kada su sveci. A i kad se ispovijedam.
AVDIJA: Opa! (*gledajući Hasana*). Gori od komunista su samo bivši komunisti. A Titine je stope ljubio...
HASAN: Šuti, budalo. Koji Tito? Zar i ti ne ideš u džamiju pekom na džumu baš kao što on Misu sluša nedjeljom?
AVDIJA: Idem. Ali ja komunist nikada nisam bio. On jest!
HASAN: Pusti sad. Možda je i bio, ali po zadatku. I ja sam bio dvadeset godina, ali po zadaku moje ćelije. I tek sada mogu reći da sam pravi vjernik. Sada, kada je sloboda pokucala na moja vrata.

MILI: E, vjernici moji, hajde da malo promislimo o tim vašim riječima i da porazgovaramo kao ljudi... (*zamišljeno*)... ljudi... interesantno. Oni i jesu ljudi. No, djevojke, donesite nam kavicu (*pogleda Hasana i Avdiju dok njih dvije odlaze sa scene*) i kavicu (*pogleda Marka*) i da prokomentiramo malo o religiji.
AVDIJA (*zainteresirano prilazi stolu s ostalima i sva četvorica sjedaju ali ipak još uvijek prestrašeni od Milog*): Baš bih volio čuti koju pametnu.
MILI: Vidite, hajde da pojednostavimo. Vi, prijatelju, imate Bibliju – Božju riječ svagdašnju (*pogleda Marka*), a vas dvojica Kuran - Svetu knjigu, zar ne? (*sva trojica klimnuše*). A vidite, i Marija i Mejrema su sa mnom. Kako to?
AVDIJA: Valjda zato što si zgodniji od nas. (*ljutito*). A okud da ja znam zbog čega su s tobom njih dvije?
MILI: Zbog samo jedne jedine riječi - tolerancija. Vidite, mi gore, ili dolje, ili desno ili lijevo, ništa drugo ne radimo do radimo na razradi ideje tolerancije među vama, običnim smrtnicima. I Marija i Mejrema su tu da i vama pokažu kako vi i nikada ništa drugo niste bili do zračak svjetlosti na putu do Njegovog lica. Ništa drugo do nagovještaj ljepšeg buđenja novih jutara kod Njega. Ali, Lucifer, odnosno Šejtan, vas je ophodio i savladao i zbog toga smo mi tu da vas prosvijetlimo.
HASAN: De, glumac (osokoljen), mani se tih priča i razguli. Kome ti šupljiraš o toleranciji. Još samo da spomeneš bratstvo i jedinstvo, pa da kolo zaigramo.
Avdija i Marko nasmijaše. Odjednom sa zvučnika zagrmi glas Milog dok je on mirno sjedio.
Glas Milog: Šupljirati! To vi samo znate!
Svi se stresoše svi osim Avdije koji je gledao prema Mejremi.
MILI: Ne plašite se. Ovo su riječi moga eha – alter ega, koji se svaki put naljuti na provokacije izrečene od strane smrtnika. I mora reagirati.
AVDIJA (*gledajući prema Mejremi*): Nego, prijatelji, kako bi bilo da se mi malo zbližimo po nacionalnoj liniji.
Na scenu upada Milenko.
MILENKO: Pa, vi niste normalni! Sve lijepo krene kako smo se dogovorili i probali a zatim Mario mora s onim svojim.. (*kreveljeći se*) ...*hajde da se zbližimo...* Nismo se tako dogovorili...
Muškarci se presvlače, žene izlaze i vraćaju se presvučene. Svi su obučeni u jednoobrazne jarko narančaste košulje i pantalone s novim imenom na leđima. Hasan je Mića, Avdija je Mario, Mili je Zlaja, Marko je Rusmir, Milenko je Dževad, Marija je Vildana, a Mejrema je Danica.
MILENKO (*publici*): ...Oprostite, odmah ćemo nastaviti, samo da im kažem koju (*okreće se prema ostalima, povišenim glasom*) četiri mjeseca života ste mi uzeli!... Sve ono vaše prenemaganje, kašnjenje na probe, zaboravljanje teksta... sve sam trpio... ali ovo, e, ovo, neću više da trpim... Idemo sve iz počeka.
HASAN: Nećemo, prvo plati pa klati.
Ostali klimaju.
MILENKO: Šta da platim? Vaše gluposti! Već sam vam rekao da ćemo dijeliti dobit na jednake dijelove poslije premijere!
Na scenu upada Policajac Sejo.
POLICAJAC SEJO (*ljutito*): Ne zvao se ja Sejo ako vam direktor ne odredi po trideset dana samice s onim štakorima dolje!
MARIJA I MEJREMA: Majko moja, opet nas je uhvatio!

Svi osim Seje dobivaju svoja prava imena –Nastaje zamračenje tokom kojeg svi posjedaju na pod dok Policajac Sejo ide od jednog do drugog mašući pendrekom iznad njihovih glava.

POLICAJAC SEJO: Šta je, budalice moje? Opet vas je uhvatilo, zar ne? Pomislili moji mali poremećeni kako su opet tamo na nekim daskama, pa nešto malo glume, pa pare zarađuju. Nije vam ovo Brodvej! Ovo je ludara! Ludnica. (*speluje*) L U D N I C A! I ovdje sam ja i producent i režiser... (*kraka stanka*) Dobro, diša je režiser, no kada je on odsutan i to mogu biti.

MIĆA: Dobro, samo smo pokušali malo igrati se odraslih likova.

AVDIJA: Nema ništa u loše u tome. (*ostali klimaju*).

POLICAJAC SEJO: Ima, ima. A ovako ćemo sada. Vas dvije male šmizle odmah u kuhinju da se opere ono suđe od sinoć. Ženski odjel nema pametnijih od vas dvije i nestrpljivo vas čekaju za večerom. Valja posluživati na opranom suđu!

Njih dvije ustaju i pognutih glava izlaze sa scene dok se Zlaja pokušava iskrasti polako na drugu stranu.

POLICAJAC SEJO (*digne pendrek, prijetećim glasom*): Stani malo Zlaćani što Zlajom te zovu! Igraš se Boga Allaha dragog, je li! Stani, dorate. Sad ćeš ti vidjeti ko je ovdje Svevišnji. (*Trčećim korakom prilazi Zlaji, hvata ga i drži za okovratnik*).

ZLAJA (*mrmljajući*): Pusti me...

POLICAJAC SEJO: A što da te pustim? Pa da oslobodiš svijet svojom filozofijom ljubavi i tolerancije. Ovdje toga nema. To je umrlo na ovim prostorima u prošlom stoljeću. (*Ostali sjede kao smrznuti i gledaju njih dvojicu*). Hajde, sjedi. (*Odguruje ga od sebe i snažnim glasom izdaje naređenje*). A sad sva petorica stolice u ruke i sjedite licem prema meni. (*Svi polako ustaju, uzimaju stolice i poredaju se kao u školi - po dvojica jedan iza drugog dok Dževad jedini sjeda ispred ostalih.*). Dobro, a sad da malo popričamo o onome što slijedi. Ko će prvi? Ko će prvi, pitao sam?!

DŽEVAD: Evo, ja ću.

POLICAJAC SEJO: Znao sam da će pametnica prvi. Dobro. Koja je ovo godina?

DŽEVAD: Anno domini 2024.

POLICAJAC SEJO: Koja je ovo država?

DŽEVAD: Carstvo sunca.

POLICAJAC SEJO: Ko je na vlasti?

SVI: Sejo!

POLICAJAC SEJO: Rodila majka pametnice svoje! Dobro, nećemo dalje a sada pokupite se i na spavanje. Sutra je novi dan i morate mi biti svježi za uranak.

Svako od njih pokupi svoju stolicu i istrči sa scene.

POLICAJAC SEJO (*ostavši sam na sredini scene pogleda prema gore*): E, jesam ih prešao. Ni sami ne znaju šta ih čeka ujutro... Pametnice moje...

Policajac Sejo odlazi, svjetlo se gasi. Početak simfonijske poeme “Tako je govorio Zarathustra” Richarda Straussa polako ispunjava prostor, zatim se pojačava i svjetlo titra uz zvuke grmljavine koja se smiruje.

Svi likovi, osim Policajca Seje, igraju kolo bez muzike. Dževad ulazi.

DŽEVAD: Kako možete igrati kolo bez muzike?

Svi zastadoše.

MARIO: Gdje ti živiš? Ovdje se sve može.

Nastaviše. Ulazi Policajac Sejo.

POLICAJAC SEJO: Haj’mo curice, haj’mo dječaci!... (*Pjevuši tu pjesmu “Bijelog dugmeta” , oni opet prestadoše igrati a Dževad sjede na pod.*)

POLICAJAC SEJO: Danas nam dolazi inspekcija iz Bruxellesa i hoću da mi svi budete *cakum pakum* – jeste li me čuli!
Svi klimaju.
POLICAJAC SEJO: Moramo se pripremiti. Bit će teško jer je diša u Oslu na nekom seminaru i sve je palo na moja pleća, no izdržat ćemo. Idemo sada da ponovimo naše uloge.
Svi polegnu prema publici u jednom redu i Sejo ih prebrojava.
POLICAJAC SEJO: Jedan, dva, tri - ne mrdaj se, Rusmire - četiri, pet - dobra guza - Vildana, šest, još bolja - Danice i sedam. Dobro svi ste tu. A sada idemo, jedan po jedan.
MIĆA (*ustaje i stoji mirno*): Moje je ime Mića. Ovdje sam zbog rasne i etničke mržnje moga oca. Toliko me je mrzio da sam ga morao utući maljem. Nisam to želio, ali je to bilo jače od mene, gospodine. No, ova institucija je od velike pomoći jer konačno imam svoje prijatelje i moga drugog oca - gospodina Seju. Ja ga puno volim.
POLICAJAC SEJO: Još da ti guze dam, a filozofe! Šta ti mene ima da voliš. Ja ću reći kada ćeš voljeti i koga! Nastavi, ali bez ljubavi.
MIĆA: Ja ga ne volim...
POLICAJAC SEJO: Kako ne voliš! Ima da voliš! Veze ti nemaš. Razmisli malo... e, kada bi ti mogao misliti...i hajde sad polako... smireno... nastavi.
MIĆA: Dobro, šefe... Mi smo ovdje zbog želje društva da konačno postanemo civilizirane osobe, osobe mira i tolerancije.
POLICAJAC SEJO: E, vidiš kako znaš. Sljedeći!
Ustaje Rusmir dok Mića stoji mirno i dalje.
RUSMIR: Moje ime je Rusmir. Ja sam kao mlad ostao bez oca i majke koji su, pored mene imali još jednog sina i kćerku. Sve troje smo bili različitih polova. Moj jedini izlaz je bio da nađem novog oca i majku. Sve one koji nisu željeli da to postanu sam jednostavno... anulirao... Bilo ih je 48... Dok me nisu doveli u ovu predivnu instituciju gdje sam naučio kako mogu živjeti u miru i toleranciji.
POLICAJAC SEJO: E, ti si sve bolji i bolji... (*zamišljeno*)... Sve troje različitih polova?... No, dobro, Haj'mo, sljedeći!
Mario ustaje dok Dževad polako rukama ide po Vildaninim leđima prema dolje.
POLICAJAC SEJO: De, Dževade, smiri se, ima vremena, doći ćeš i ti na red. Ne treba mi praksa već teorija.
Dževad povlači ruku.
MARIO: Moje ime je Mario. Imao sam brata kompleksaša. Iživljavao se na meni svaki put kada bi se vratio prebijen iz škole. Iako je bio stariji od mene, jedne noći dok je spavao stavio sam mu jastuk na glavu i... nastavio je spavati...zauvijek...I onda su mene uspavali specijalnim injekcijama i elektro šokovima dok nisam postao dovoljno svjestan da me pošalju u ovu predivnu instituciju instituciju ljubavi, mira i tolerancije.

POLICAJAC SEJO: Dobro, a... ono ljubavi ti i ne treba jer se to podrazumijeva.
Zlaja ustaje.
POLICAJAC SEJO (*žurno mu se približava i unosi u lice*): Šta je, Sokrate, maca ti je pojela jezik, a? Deder, gukni golube!
Zlaja i dalje šuti dok Sejo nervozan šeta po sceni a ostali se počnu vrpoljiti.
ZLAJA: Neću da šutim jer pametnog slugu treba da služi gospodar!

POLICAJAC SEJO: Ja da tebe služim, stoko jedna! Znaš li ti gdje se nalaziš uopće?
ZLAJA (*smireno*): Želiš li učiniti mnogo, počni s malim.
POLICAJAC SEJO (*okreće se ostalima*): Svi dolje i ruke na leđa! (*Poslušaju ga dok oni koji su već dolje samo utvrđuju poziciju*.)... A ti, maestro hala i kanala, filozofijom omeđen i ludarom označen, da čujem kako predstavljaš svoj slučaj ovdje nazočnim.
DŽEVAD (staje pored Zlaje): Kada budali kažeš poslovicu treba da joj i objasniš njen smisao!
POLICAJAC SEJO (*pomalo zbunjen pogleda Vildanu i Danicu koje su takođe ustale i stadoše pored Zlaje*): Šta je? Pobuna možda?
DANICA i VILDANA (*baciše se Seji oko vrata*): Sve se stvari lome zato što su slabe, samo se čovjek lomi zato što vjeruje da je jak.
POLICAJAC SEJO (braneći se od ovog iznenadnog napada): Straža! Straža! Upomoć!
Zlaja i Dževad pomažu Seji da se oslobodi od napada Vildane i Danice i vraćaju ih na njihovo mjesto.
POLICAJAC SEJO: Dobit ćete vi svoje, odmah i sada. (*Izvlači pendrek i krene k njima dvjema, ali mu Zlaja i Dževad stanu na put.*) Šta je, šta je mangupi, prvo ću vas...
Mario ustaje i šakom udara Seju u glavu i on ničice pada. Svi su zabezeknuti.
DŽEVAD: Da li si ti normalan? Sada će svi krenuti na nas. Brzo izvadite mu ključeve da se zaključamo.
MIĆA: Ja neću.
RUSMIR: Neću ni ja.
DŽEVAD: I ne morate. Ima ko hoće, zar ne? (*Okreće se ostalima koji mu pomažu da pronađe ključeve i kada to uradi zaključaju vrata.*)
ZLAJA: Hoćeš li upoznati čovjeka, pogledaj njegova djela.
DANICA: Dobro te je više. Ti i tvoje poslovice. Ostavi to za kasnije. Nego, šta sada da radimo?
Svi sjedaju na pod kod vrata dok tišina odjekuje prostorom a samo se čuje huk vjetra te bljesak svjetla koje mijenja boje u žuto, crveno, zeleno i potmula tutnjava koja odjekuje prostorom. Zamračenje. Sejo i dalje leži dok su svi uskomešani.
NEPOZNATI GLAS: Nema vas više!
U tom trenutku svi padaju osim Vildane i Zlaje koji stoje na sceni mirno posmatrajući šta se oko njih dešava. Jarko bijelo svjetlo.
ZLAJA: Bilo je teško, ali smo ipak uspjeli, zar ne ljubavi?
VILDANA: U pravu si. Prvo smo se riješili onoga kretena Seje a sada i ostalih zahvaljujući onom sporodjelujućem otrovu iz jutrošnjeg čaja. A Mario je došao ko naručen. No, najvažnija stvar je ovaj glas. Zaista, pitam se kako si samo uspio da se u isto vrijeme čuje glas i da ovi ludaci konačno završe tamo gdje im je i mjesto...
Svi su na podu dok njih dvoje hodaju između njih.
ZLAJA: Male tajne velikih majstora, draga moja... (*vadi daljinski iz svoga džepa i pokazuje joj*)... Zahvaljujući ovom malom uređaju i onom HI-FI iz dišine kancelarije. Njemu ionako ne treba... Ostat će u Bruxellesu zauvijek... Taj se ne vraća jer u torbi mu je tempirana bomba i kada je otvori prvi put... BUUUM (*pokazuje rukama*)... ni njega više nema zahvaljujući mojim prijateljima iz...
VILDANA: Dobro, a kako da izađemo sada napolje. Da li si mislio na to?
ZLAJA (*okrećući se oko sebe*): Jednostavno, samo ćemo otključati vrata i u trenutku nepažnje vanjskih stražara preskočiti zid i naći ćemo se u automobilu koji nas čeka po dogovoru...

Svi koji su ležali na podu iznenada ustaju uz udare bubnjeva koji pojačavaju glas uz zvuke muzike iz Beethovenove *Devete simfonije.*
ZLAJA i VILDANA: Joj, majko moja!
POLICAJAC SEJO: Šta je, mrcine?! Mislile ste mene izraditi, je li?! Mićo, hajde, veži ih a ti, Dževade, brzo otključaj i zovi stražu da završimo ovu priču kako valja.
Uradiše kako im je rečeno.
RUSMIR: Svaka čast, majstore! (*Seji*) Da ne prolismo onaj čaj od jutros sve bi sada bilo drugačije.
DANICA: Da, sve bi bilo drugačije.
DŽEVAD (*vraćajući se, zbunjen*): Nikoga nema van ove prostorije. Sve je avetinjski pusto.
POLICAJAC SEJO (*Zlaji i Vildani*): Potrovali ste sve, je li? Sada ću vas...
Sejo krenu na njih svojim pendrekom i u tom trenutku se iza scene ču komešanje i sjene specijalnih policijskih jedinica se vide kroz prozirno platno na trenutak da bi se svjetlo ugasilo a kada se svjetlo vratilo na scenu već je sve bilo drugačije, pusto i nikoga nema na sceni dok se samo se čuje pjesma "Bog vozi mercedes" grupe " Zabranjeno pušenje".

(*zavjesa*)

II. ČIN

Danica i Dževad su na sceni sa metlama u rukama. Scena je dvorište zatvora i na podu se nalazi mnoštvo otpadaka, opušaka od cigareta koje oni metu i sakupljaju u jednu kanticu dok se čuje isti onaj šum vjetra kao iz I. čina.
DANICA: Sjećaš li se onog događaja od prije deset godina kada je Zlaja, zajedno s onom ludačom Vildanom, pokušao izvršiti prevrat na osebujan način. Želio nas se svih riješiti... Otrovom.
DŽEVAD: Ne znam šta ti to pada na pamet. Uostalom, ta priča je završena i nemoj mi je spominjati jer nikada neću zaboraviti one specijalce i način na koji su upali u dvorište našeg doma i u naše odaje. Mjesecima su me boljela leđa od njihovih udaraca.
DANICA: Dobro, znam, ali ovaj zvuk me je jednostavno podsjetio na njih. Na kraju krajeva, dijelili smo dobro i zlo na jedan sasvim prijatan način. Sve do tog dana.
POLICAJAC SEJO (*ulazi*): Dragi moji. *Alea iacta est*. Konačno ćemo moći saznati šta se zaista dešavalo onoga dana kada je direktor krenuo put Bruxellesa.
DŽEVAD: Šta je sa svima danas? Deset godina je prošlo i svi se dovezali priče o onome danu kada su Zlaja i Vild...
Sejo pada kao pokošen od pucnja dok Danica bježi Dževadu. Dolazi Zlaja sav umašćen, smijući se...
ZLAJA: Deset godina je prošlo od kada me nema među vama, zar ne? (*prijeteći pištoljem prema ukočenom Dževadu*) Sjedi dolje!
Dževad i Danica poslušno sjednu na pod.
DŽEVAD (*sebi u bradu*): Majko moja, zar ćemo opet sve iz počeka?
ZLAJA: Nećemo, jer je uspjeh bio pobjeći iz onog specijalnog odjeljenja okružne bolnice. Vildana nije bila te sreće. Umrla je od neuhranjenosti devetog dana sedme godine. Allahrahmetile i Bog da joj dušu prosti... Devet i pol godina sam kopao i kopao osjećajući se kao onaj Grof Monte Kristo, vjerujući da ću konačno doći ovdje i riješiti se onih koji su mi najviše muka zadali.

DŽEVAD: Kakvih muka? Pa, ovo ti je bila druga kuća. Zbog čega si sve ono morao uraditi?
ZLAJA (*sjedne pored njega ostavljajući pištolj sa strane*): Hoćeš li da ti kažem? Hajde da ti ispričam i to. (*Na drugom dijelu scene se svjetlo utišava i reflektor samo njih dvojicu osvjetljava dok lagani instrumental "Albatros" Fleetwood Maca dominira dvoranom*.) Jednom je tamo negdje, iza sedam gora i sedam mora živio jedan profesor... (*Danica nastavlja čistiti nezainteresirano.*) Sjedi, Danice, i tebe će ovo zanimati (*Danica poslušno sjeda.*) Elem, jedan profesor koji nije imao studenata koje bi podučavao osim jednoga. I sve bi bilo u redu da mu i taj jedan student nije zadavao silne muke.
Reflektor osvjetljava drugi kraj scene na kojem su Mića/profesor i Rusmir/student koji počinju razgovor dok ono troje ostanu sjediti u mraku.
RUSMIR: Može li se pasti niže? Bez lažnog lamentiranja nad vlastitom sudbinom. Ne može!
MIĆA: Dobro Rusmire, dragi moj apsolvente, hajde de, metodološki odbrani sopstvenu tezu.
RUSMIR: Profesore, prijatelju, jednostavno je to... Valja nam samo zagrebati ispod površine i pronaći more, šta more – okean validnih primjera... Dok zastupnici Federalnog parlamenta najavljuju štrajk zbog potrebe za većim prihodima koji nerijetko prelaze četiri prosječne mjesečne plaće, više od 80% stanovništva preživljava sa 60 feninga dnevno... (*naginjući se prema profesoru, glasnije*) Dok pojedini politički moćnici otvaraju doktorske ordinacije svojim suprugama, penzionersko-mirovinska populacija kumi i moli doktore za besplatne recepte nemajući sredstava za plaćanje lijekova... Dok političari (nije ih potrebno navoditi, prepoznat će se!) šalju sopstvenu djecu na studij u inostranstvo uz potporu stipendija kreiranih od njih samih, studenti trudbenika ovdašnjih žive na jednom obroku dnevno uz najavu nereligioznog posta... Dok glasno uzvikivaše. PROMJENE!, sadašnji moćnici uhljebiše, nepotizmom omeđene, daidžiće, amidžiće, stričeviće, na mjesta što bjehu i jesu ogledalo zemlje što živjeti traži - različita konzularno-diplomatska predstavništva širom svijeta. Samo su nastavili ono što njihovi prethodnici počeše - rastakanje drage nam zemlje... Dok transparentno najavljivaše decenije zatvora za bivše vlastodršce, oni im nerijetko postadoše nevidljivo-nametnuti *spiritus movens* vlastitog poslanja. I ruku pod ruku odlaze u noć vodeći nas kao onomad Domanović *Vođom svojim i našim.* (*Opuštajući se zavaljuje se u stolicu i završava*) Mogao bih neprestano nabrajati usud ovdašnji, ali sve ovo zaključku teži. Jednom i jednostavnom. Politička neobrazovanost nepostojećeg javnog mnijenja i ne može ništa drugo očekivati do strpljivo stajati na peronu uskotračno jednosmjerne pruge što vodi k *Hadu.* Odnosno *Džehenemu,* da ne kažem *Paklu.*
MIĆA: A kako će on izgledati, dragi moj studentu?
RUSMIR (*pokazujući oko sebe*): Kakvo je to pitanje, moj profesore dragi? Valjda i sami vidite!
Svjetlo se pretače na trojku koja je do sada bila u mraku dok sad profesor i student ostaju u mraku.
ZLAJA: Tako su se njih dvojica bavili političkim analizama aktuelne situacije prije nekih (*zamišljeno*) tridesetak godina vjerujući da ipak ima nade.
DŽEVAD: Dobro, ali čemu ta priča. Krenuo si Od Kulina bana i ko zna gdje ćeš stati. Objasni nam konačno šta se dešava.

ZLAJA: Neka, neka, i to će doći na red. Moram te uvesti u priču koja će nam svima pomoći da shvatimo zbog čega smo upravo sada i ovdje.
Slika se ponovo pretače na profesora i studenta.
RUSMIR: U zemlji sivila i beskonačno izmrcvarenih tijela osoba što sebe ljudima zovu jedna riječ muklo odzvanja damarima pustih želja I Strategija! Klaićev Rječnik Stranih riječi, izdanje od 1951. godine, opisuje Strategiju kao nauku, koja istražuje i razrađuje u uzajamnoj vezi političke, ekonomske i specijalno ratne elemente pripravljanja i vođenja rata! Sedma godina poslije, svojom bezličnošću najavljuje nastavak sunovrata boljeg predskazanja i kao takva samo dolijeva još više ulja na vatru onima što žele se ogrijati nad pepelom *moje drage BiH.* I zbog čega, dragi moj profesore, nama treba novi rat?
MIĆA: Reci, samo reci, školarac moj nikada neprežaljeni.
RUSMIR: Zbog toga što ovdje ne postoji *Strategija* ni za jednu oblast ljudskog stvaranja i življenja a bez nje smo osuđeni na lagano odumiranje. Da, odumiranje. Ranije, ah, ta stara dobra vremena, smo čak i filmove snimali o njoj praveći čak i *Strategiju švrake*, a danas… Dopustite mi elaboraciju na slijedeću temu (*Profesor ustaje i šeta po sceni.*): Obrazovanje ovdašnje mladosti. Ne, ne želim lamentirati nad već rečenim i napisanim o toj višeglavoj, nacionalnom mitomanijom opterećenoj aždaji (*okreće se oko sebe da vidi da li ga iko sluša*), već želim samo metodološki naznačiti, dragi moj profesore, KAKO bi to bilo lijepo kada bi imali *Strategiju* obrazovnog procesa a da istovremeno ne probudimo to frankeštajnovsko čudovište nastalo u laboratorijama Daytona prevarivši je na jedan veoma znanstven način. Izrekoh tu riječ: KAKO! Evo ovako: Krenimo od Vijeća Ministara, tog Vladara nad Vladarima, i zatražimo da od entitetski Vlada, a oni od nižih nivoa, zatraže sljedeće -informaciju/Anketu nastalu kao produkt analize svih preduzeća i njihovih potreba za kadrovima u narednih pet godina...Tražim li mnogo?
MIĆA: Izgleda da je tako.
RUSMIR: Da, s njihove tačke gledišta. Jer tada bi na vidjelo konačno isplivala kompletna informacija o poslovanju svake firme/preduzeća i ne bi imali ovo što danas imamo - neplaćene poreze i obaveze prema državi. O drugim stvarima da i ne govorimo. Kako bi to bilo lijepo iz škole direktno na posao otići. A ne na biro rada ili u red za vizu k nekoj zemlji što koristi pustu pamet s ovih prostora. Strategija obrazovnog procesa bi činila baš to (*rukama nabraja, otvarajući prste šake*): Izgradnju zemlje na zdravim korijenima usmjerenim potrebama općeg dobra, Opstanak prijeko potrebnih - obrazovanih kadrova na ovim prostorima, Pretpostavke ekonomije tržištu usmjerene, Obrazovni proces neopterećen viškom znanja a manjkom kadrova. Da, novi rat Strategijom uobličen. Rat za Bosnu i Hercegovinu dostojnu čovjeka. I neupitno naivan kakav već godinama jesam, dragi moj profesore, ja i dalje vjerujem da imamo snage za to.
MIĆA: U pravu si, Rusmire. Moram te riječi svakako zapisati.
Svjetlo ide na njih troje.
DANICA (*zamišljeno*): Mislim da počinjem shvatati.
ZLAJA: Dobro je. Idemo dalje. Vidjet ćeš kako priča dalje teče... (*Sejo Policajac, koji je ležao na zemlji, se malo mrdne, u stvari to se njegovo mrtvo tijelo samo zgrčilo no Zlaja ispucava još jedan metak u njega.*) Vidi živine, nikako da umre. E, sad ćeš zauvijek prestat... (*Danici i Dževadu*) Hajde, odnesite ovog blesana što dalje od mene... Ne mogu ga više gledati.

DŽEVAD: A gdje da ga nosimo? U ambulantu, kuhinju... Gdje? (*ustajući, zajedno s Danicom i krećući se prema Seji*)
ZLAJA: U ambulantu, najbolje je. Dobro si se sjetio. I neka malo odspava. (*smijući se*) Dabogda se nikada ne probudio...
Dževad i Danica iznose Seju.
Vraćaju se zadihani.
DANICA (*otpuhujući*): Težak je ko tuč...
ZLAJA: Bilo je i težih, no da mi nastavimo...
Sve troje ponovo sjedaju za stol dok ponovo svjetlo prelazi na onu dvojicu u drugom uglu.
RUSMIR: Profesore dragi, pred nama je dugo toplo ljeto. U trenutku se prisjetih svojih mladih dana i Ben Quicka koji je našim roditeljima bio ono što je nama danas Esmeralda. Kada rekoh, dugo... pomislih na svu ovu vrućinu što obuzima pravednike ovdašnje svaki put kada se spomenu bilo kakve najave boljitka na ovim prostorima. Sit sam procjena, evaluacija, nadanja: Očekujemo ulazak u Evropsku uniju do 2007. dok istovremeno master Soroš britko izgovara kako to ne možemo očekivati prije 2015. dok moj stari prijatelj Ahmo reče - Dabogda kćeri, ali do 2050... Onaj anamo oni što ni ime mu ne želim izgovoriti će, kažu, konačno biti uhvaćen ove godine i odveden u Den Haag. Hoće, hoće, ali u... SARS će zaobići Bosnu i Hercegovinu jer je Ministarstvo vanjskih poslova izdalo naredbu ambasadama da se Kinezima ne izdaju vize u Kini. Da mi je i to vidjeti. Kao da nam SARS nešto može?... Pedi je konačno krenuo s ultimatumima. Očekujem da mu se kao bumerang svaki od njih vrati jer ovdje i sada ni ultimatumi više ne pomažu. Duboko smo zaorali, profo moj.
MIĆA: Elem, što se ti napriča, mladiću dragi. Kao da ponovo pred ove ljetne sparine pokušavaš probuditi nadu kako nam se valja pripremiti za jesen sumraka sopstvenih stremljenja, jer, eto, već si i apsolvirao... Ne, stani! Zar ovo nije apsolventska godina kako smo nas dvojica sučelili naša promišljanja?
RUSMIR: Jeste i šta s tim?
MIĆA: Ništa, samo se divim svima onima koji nam, eto, već toliko godina dopuštaju da...
RUSMIR: Profesore, ne idite od teme!
MIĆA: E, jesi navalio... Ne dozvoljavaš mi nimalo improvizacije. No, dobro, da se vratim na temu, kako reče. Opet nabrajaš samo dio sumornih činjenica o kojima i vrapci na grani pričaju a zaboravljaš da: Eto, i na Predsjednika Sindikata pokušaše atentat! Ostade živ! Onaj Bušman, zove li se tako, izlista 150 dobitnika isključenja sa civilizacijskog stabla napretka. Kao da im je nešto naškodio! Ovi na vlasti i dalje obećavaju novo zapošljavanje uz stezanje kaiša i povećanje poreza! Prisjetih se one izreke Marije Antoanete, koja, na vijest dobivenu od dvorjana kako narod nema hljeba/kruha da jede, lakonski odgovori: Pa, neka jedu kolače! E, vala - i kolača je nestalo. U komšijskom entitetu prvo odbiše pa usvojiše objedinjavanje osnovnih smjernica za uspostavljanje jednog generalštaba, jednog komandanta, jedne... E, neće moći. Nisu se za to borili! Živi bili pa vidjeli!
RUSMIR: Ti meni reče kako puno pričam a ti se ko muha na lijepak prikači čitavom kompozicijom sopstvenih snoviđenja na moje riječi. Mogu ja i dalje, profo moj, pa da vidimo ko će prvi stati.
Ustaju obojica i kreću na drugi kraj scene i prelaze stojeći iznad njih troje.

MIĆA: Nemoj, studente dragi, jer i ono što ti naričeš i ono što ja podvlačim i nije ništa drugo do lajanje na mjesec dvojice ostarjelih dripaca...
RUSMIR: Čekaj, pa ja nisam star!
MIĆA: Jesi, jesi, ali to još uvijek ne znaš. Ovdje se i rađamo stari jer mladosti više nema. Otišla je. U bunilo vlastitog poslanja. A ti, Zlaja, (*okreće glavu prema publici pa je podiže prema gore i na kraju gleda u Zlaju*) razmisli malo jer mogli bismo mi do sutra ovako ali nećemo zbog tebe jer... ni sam ne znaš koliko si sretan što ne želiš razmišljati, ali ni raditi na tome, o rješenjima koja vode boljoj budućnosti za sve nas.
RUSMIR: Tako je, profo moj, ali ubi te patetika jer mu i ja želim nešto reći. Slušaj ti, Zlaćani (*upirući prstom u njega dok drugo dvoje sa strahom gledaju*) Kada ćeš konačno shvatiti da je svojevremeno jedan glas u Americi izabrao predsjednika?! Kada ćeš shvatiti da moraš konačno početi voljeti Bosnu, a i Hercegovinu, u sebi a ne sebe u Bosni, a i Hercegovini?! Kada ćeš uvidjeti da ovdje na ovim prostorima i nije bitno više ko je na vlasti već zbog čega je tu?! Kada ćeš?! Uostalom, nikad nećeš jer... Alea iacta non est... Kockamo se već dovoljno sopstvenom budućnošću... Ni Cezar nam ne može pomoći. A i zašto bi? Suviše smo mali na ovom dunjaluku/svijetu...
MIĆA: Zaista, studente moj. Kome ti ovo pričaš? (*dižući izgubljeno ruke u zrak i vraćajući se za svoj stol*)
RUSMIR: Intelektualnoj masi zaborava, profo dragi. (*pridružujući mu se*)
MIĆA: Tako reci i hajde na spavanje jer izmorih se slušajući te.
RUSMIR: I ja tebe.
Ustadoše i odoše dok reflektor prelazi ponovo na trojku u drugom kraju scene.
DANICA (*Zlaji*): Nije mi jasno zbog čega tebi govore sve ono?
ZLAJA: U tome i jest fazon. Čitavo vrijeme sam ja bio taj kontakt između stvarnosti i želja, nadanja i realnosti, suštine i forme. Oni su bili probni zečevi unutar mojih nakana da pokušam realizirati svoju mesijansku ulogu na ovim Prostorima. Da napravim državu sreće i veselja.
Na to se zgledaše Dževad i Danica i kao po dogovoru skočiše na njega udarajući ga metlom, kantom i ostalim stvarima koje im dođoše pod ruku.
DŽEVAD: Ti ćeš biti mesija! Ti ćeš mi mijenjati svijet! Pa ti još uvijek ne shvataš da se nalaziš u LUDNICI... Da si znao na koji način to uraditi ne bi koristio jadnike kao što su njih dvojica da kreiraju tvoje vizije sutrašnjice. Sam bi je kreirao. Unutar institucija sistema. I onda se borio! Mijenjajući sebe zajedno s njima.
Zlaja je onesviješćen dok Danica smiruje Dževada.
DANICA: Dževade, dobro je. Vidiš da je onesviješten... Treba vidjeti šta i kako dalje. Ovdje više ne možemo ostati... Opet će doći... oni... A ne vjerujem da ga iko i čeka preko ograde...
Dolazi Mario, polako se njišući, iza njega ide Rusmir, pa Mića, za njim Vildana, Dževad i Danica, na trenutak izgubljeni ali dolaze sebi dok Zlaja polako dolazi k svijesti... Pale se sva svjetla.
MARIO (*publici*): Ovo je samo naš pokušaj da ukažemo na sveopće ludilo koje nas okružuje.
Mića dolazi i staje pored njega kao i svi ostali kako dolazi red na njih.
MIĆA: Da li ste mogli uvidjeti koliko smo se trudili?
VILDANA: Sve se ovo moglo desiti ali i ne mora.
DANICA: No, ipak se dešava i u trenutku dok ovo govorimo.

RUSMIR: Ovdje i sada.
DŽEVAD: I zbog toga vas pozivamo... Da, pozivamo vas...
ZLAJA: Da zajedno sa nama krenete u....
Policajac Sejo ulijeće.
POLICAJAC SEJO: Opet oni! Zar vam nisam rekao da je dosta bilo... Na pod brzo! (*svi liježu na pod*)... Neću da vas čujem! Kada ćete doći sebi. Ovo je (*speluje*) LUDNICA.
Polako se spušta zavjesa.